

10 maart 2010, De Reehorst te Ede

Oogst 2

Leerdialogen: leerling en leraar in leerzaam gesprek

Hella Kroon
APS

Wat komt er aan de orde?

1. Start: stelt u zich voor ...
2. Leerdialogen en gespreksgenres: de theorie van Daan Lockhorst
3. Actieonderzoek naar een bruikbare methodiek om docenten te ondersteunen
4. Opbrengsten project Leerdialogen

Stelt u zich een situatie voor...

Leerlingen zijn een opdracht aan het maken.

De docent loopt rond. Eén van de leerlingen zegt:
“Mijnheer/mevrouw/juf/meester, ik snap het niet.”

De docent zegt: “.....”

Hoe kan de leraar zo'n klein gesprek effectief laten verlopen?

Theorie

Onderzoek en proefschrift

Daan Lockhorst, 2003

Leerling en leraar in samenspraak

Wat is een leerdialoog?

- En gesprek tussen docent en een leerling / kleine groep
- Het gaat over kennis
- De docent is meerwetende partner

Doel van zo'n dialoog

- Opbouwen (construeren) van kennis
- Denken stimuleren
- Leerproces stimuleren

Onderzoeksvraag

Hoe kunnen we als begeleiders het vakmanschap van docenten versterken m.b.t. leerdialogen in kleine setting (tijdens het zelfstandig werken), op basis van het onderzoek van Daan Lockhorst?

De 8 taalgenres:

- Banend
- Controlerend
- Instructief
- Sturend
- Exploratief
- Diagnostisch
- Reflectief
- Modellerend

coregulatie
werken in de
zone van naaste
ontwikkeling

De genres zelf ervaren: twee lessituaties

Neem de acht genres erbij.

- Waar is de docent op uit in dit gesprek?
- Welke genres zet hij in?

R&D-project Leerdialogen

Concreet:

- Wat helpt leraren?
- Hoe ziet een ondersteuningsmethodiek eruit?
- De acht genres in woorden en beelden beschikbaar maken

Aanpak: twee rondes actieonderzoek in de praktijk

- Zes onderzoeksdocenten op vier scholen deden in hun lessen actieonderzoek rond leerdialogen
- Ze reflecteerden daar samen met de R&D-groep op
- De R&D-groep ontwierp een methodiek
- Testte die op vier scholen uit (drie scholen voortgezet onderwijs en één school primair onderwijs)
- Deed een eigen actieonderzoek naar de opbrengsten daarvan

Elementen van methodiek

1. Concepten over leren en de rol van de docent daarin op tafel
2. Wat zijn leerdialogen?
3. Kennismaken in woord en beeld met de genres
4. Oefenen met de gespreksgenres
5. Actieonderzoek in duo's
 - Verkennen: hoe doe ik het?
 - Onderzoeksvraag formuleren naar een verbetering van de eigen praktijk: hoe kan ik ...?
6. Aan elkaar presenteren en samen reflecteren
7. Beelden!

Reacties deelnemende docenten

- Ik heb het idee dat dit zoveel oplevert, dat je wel zo móet werken. Je moet fundamenteel nadenken over je onderwijs.
- Je ervaart dat het nuttig is. De klassieke vorm is: voor het bord uitleggen en vragen laten maken.
- Deze aanpak biedt middel om leerlingen te triggeren zelf na te denken. Dat beklijft meer. Kennis samen opbouwen spreekt mij erg aan.
- Je ziet hun (de leerlingen) valkuilen en je snapt beter waarom ze iets niet begrijpen. Je leert ook kijken zoals zij ernaar kijken.
- Ik leer om rustig te blijven, ook als er veel vragen zijn, om niet zo snel antwoord te geven bij drukte.

Maar ook:

- Het klasmanagementprobleem komt steeds weer terug: hoe kun je je onderwijs zo organiseren dat je leerdialogen met kleine groepjes kunt houden?

Succesfactoren

- Leren door doen geldt ook voor mij
- Wat me heeft geholpen is het zien van de voorbeelden, het bespreken van de theorie, het bespreken met mijn collega's en vooral het opnemen van mijn eigen gesprek en de analyse daarvan

Wat waren eye-openers?

- Vraag \neq altijd antwoord!
- Denk aan: denktijd
- Reflectie verdiept het leren
- Wees je bewust van waar je op uit bent in zo'n klein gesprek: waar kunnen de kwartjes vallen?

Het project is afgerond

Opbrengsten:

Werkmap

Leerdialogen: leerling en leraar
in leerzaam gesprek

Relevantie

In het kader van de functiemix mogelijkheden voor ervaren docenten om met deze methodiek verder te professionaliseren.

